

Hanna Kędzierska

*Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
Wydział Nauk Społecznych, Katedra Pedagogiki Ogólnej*

Sprawozdanie z Konferencji Naukowej „Pogranicza Pedeutologicznych Dyskursów”

Kontakt:	Hanna Kędzierska h.a.kedzierska@uwmm.edu.pl
Jak cytować:	Kędzierska, H. (2015). Sprawozdanie z konferencji naukowej „Pogranicza pedeutologicznych dyskursów”. <i>Forum Oświatowe</i> , 27(1), 157–160. Pobrane z: http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/282
How to cite:	Kędzierska, H. (2015). Sprawozdanie z konferencji naukowej „Pogranicza pedeutologicznych dyskursów”. <i>Forum Oświatowe</i> , 27(1), 157–160. Retrieved from http://forumoswiatowe.pl/index.php/czasopismo/article/view/282

W dniach 9–10 września 2014 roku zespół badaczy Pracowni Jakościowych Badań Szkoły i Profesji Nauczyciela Katedry Pedagogiki Ogólnej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego (UW-M) w Olsztynie, kierowany przez dr hab. Hannę Kędzierską, zorganizował Ogólnopolską Konferencję Naukową pt. *Pogranicza pedeutologicznych dyskursów*.

Perspektywę konferencji wyznaczyła dość nietypowa dla języka pedeutologii kategoria, która – zdaniem organizatorów spotkania – znakomicie odzwierciedla kondycję współczesnej pedeutologii. Pomimo że zawód nauczycielski cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem badaczy edukacji, to nadal refleksja nad profesją zdominowana jest poprzez normatywne pytania o strukturę idealnych cech, kompetencji, a rozwój nauczyciela postrzegany jest przez pryzmat awansu zawodowego. Poza tak wyznaczonymi granicami centrum, od kilku już dekad rozwija się strefa pogranicza – inter- i transdyscyplinarny obszar krytycznych badań edukacyjnych, kwestionujący oczywistość i nieproblematiczność społecznego świata szkoły i pracy nauczyciela. Warto podkreślić, czego dowodzi olsztyńska konferencja, że pograniczność myśli krytycznej w badaniach pedeutologicznych nie jest równoznaczna z jej marginalnością. W ostatniej pracy Kędzierskiej (2012), strefa peryferii, właśnie z powodu umiejscowienia z dala od głównego nurtu, cechuje się większą otwartością na wielość i różnorodność głosów. Obecność badacza w strefie pogranicza, bardziej niż jakiegokolwiek inne umiejscowienie, umożliwia uświadomienie sobie poczucia własnej odrębności, która jest podstawowym warunkiem gotowości przekraczania horyzontu, wyznaczonego tradycją dyscypliny, penetrowania nowych pól badawczych, dostrzegania i analizy ich wielowymiarowości.

Wielowątkowość i złożoność debaty, konstruowanej wokół problemów dynamiki funkcjonowania społecznego świata szkoły oraz stawania się i bycia nauczycielem, implikowała jej merytoryczną strukturę – oprócz sesji plenarnych i tematycznych z udziałem wybitnych przedstawicieli środowisk akademickich całego kraju, organizatorzy do namysłu nad problemami pracy i kształcenia nauczycieli zaprosili także praktyków – przedstawicieli nadzoru pedagogicznego, placówek doskonalenia zawodowego i nauczycieli, będących na różnych etapach zawodowej kariery.

Spotkanie rozpoczęła sesja poświęcona 60-leciu kształcenia nauczycieli na Warmii i Mazurach, w trakcie której dokonana została rekonstrukcja historycznych warunkowań rozwoju akademickiego kształcenia nauczycieli. Jakubiak (Uniwersytet

Gdański [UG]), koncentrując się na dokonaniach okresu dwudziestolecia międzywojennego, wskazał na oryginalność i nowatorstwo polskiej myśli pedeutologicznej. Interującym wątkiem tej części spotkania były referaty, poświęcone konstruowaniu się systemu kształcenia nauczycieli na Warmii i Mazurach, od momentu utworzenia pierwszego Studium Nauczycielskiego w Olsztynie, kierowanego przez Bolesława Wytrążka.

Namysł nad współczesnymi problemami szkoły i pracy nauczyciela stał się przedmiotem kolejnych sesji plenarnych. Z wystąpień znakomitych profesorów – badaczy edukacyjnych wyłonił się złożony i wielowymiarowy obraz współczesnego nauczycielstwa – nowego profesjonalizmu (Gołębniak, Dolnośląska Szkoła Wyższa [DSW]), zawieszono go pomiędzy poczuciem misyjności a zobowiązaniem wobec władzy publicznej (Górniewicz, UW-M), zapętlonego w nakazach formułowanych pod wpływem logiki ekonomii nowego rynku (Męczkowska-Christiansen, Akademia Marynarki Wojennej [AMW]).

Krytyczną refleksję nad dynamiką przemian w zawodzie nauczycielskim dopełniły wystąpienia, skoncentrowane na problemach kształcenia i pracy nauczyciela. Empiryczny obraz ucznia szkoły średniej, potencjalnego kandydata na studia nauczycielskie, pozwolił Leppertowi (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego [UKW]) na odsłonięcie mechanizmów wyboru zawodu nauczycielskiego przez młodych ludzi i sprobematyzowanie wielu kwestii, dotyczących sposobu postrzegania nauczycielstwa jako przyszłej drogi zawodowej. Odwołując się do potencjału badań w działaniu, stosowania EBP (*Evidence-Based Practice*) jako strategii wprowadzania zmiany, Mizerek (UW-M) podkreślał ważność konstruowania w szkołach nauczycielskich wspólnot praktyków i tworzenia warunków do przekształcania szkół w uczące się społeczności. Madalińska-Michalak i Górska (Uniwersytet Łódzki [UŁ]) podkreślały znaczenie tzw. „miękkich kompetencji” w kształceniu i pracy nauczyciela, natomiast Kędzierska (UW-M), przedstawiając wyniki jakościowych badań realizowanych w grupie nowicjuszy, zrekonstruowała mechanizmy uczenia się profesji w miejscu pracy.

Referaty przedstawiane w sesjach plenarnych dowiodły, że myślenie o zawodzie nauczyciela wymaga przekroczenia horyzontu, wyznaczonego kategoriami rozwoju czy awansu zawodowego. Nie można zrozumieć, jak podkreślała Nowicka (UW-M), działania pedagoga bez rozpoznania świata jego podstawowego partnera interakcyjnego, tj. dziecka, nie można mówić o pracy nauczyciela bez krytycznego namysłu nad jego warsztatem pracy (Kruk, Elbląska Uczelnia Humanistyczno-Ekonomiczna [EUH-E]), czy też bez rekonstrukcji wiedzy i przekonań, tworzących jego osobiste teorie pedagogiczne (Suświłło, UW-M).

W drugim dniu konferencji uczestnicy dyskutowali w mniejszych grupach – sesjach tematycznych, skupionych wokół problemów: socjalizacji i rozwoju zawodowego nauczycieli. W tym kontekście analizowano kwestie akademickiego przygotowania nauczycieli, a szczególnie możliwości, stwarzane przez różne formy praktyk i praktykowania. Wskazywano na długotrwałe konsekwencje doświadczeń zdobywanych w ramach kształcenia akademickiego. Przyglądano się kulturze szkoły, róż-

nym wymiarom jej „codzienności”. Odnoszono się do możliwości wykorzystywania potencjału badań ewaluacyjnych szkoły i pracy nauczyciela oraz coachingu i tutoringingu jako efektywnych sposobów budowania przestrzeni dla procesów uczenia się.

Wysoki poziom merytoryczny i ważność podejmowanej problematyki powodowała ożywioną dyskusję, która przenosiła się po zakończeniu kolejnych sesji w kulturalny obrad.

Konferencję zakończył, prowadzony przez Mizerka (UW-M), panel dyskusyjny. W tej niezwykle interesującej debacie zderzyły się różne perspektywy i koncepcje nauczycielstwa – badaczy edukacji, nadzoru pedagogicznego, szkoły i instytucji doskonalenia zawodowego. W tym, nie zawsze zgodnym, wielogłosie, pojawiło się wyraźne przekonanie, że zmiana szkoły wymaga wychodzenia poza zamknięte kręgi własnych grup zawodowych i tworzenia przestrzeni do zaangażowanej współpracy wielu interesariuszy w realizacji podzielanych celów.

Olsztyńska konferencja dała możliwość spotkania się teoretyków i praktyków, zainteresowanych o przyszłość profesji nauczycielskiej. Dowiodła jednocześnie, że w badaniach szkoły dokonuje się wyraźne przesunięcie konceptualne i metodologiczne, pozwalające na wyjście z impasu pytań o to, jaki nauczyciel powinien być, i zwróceniu się ku takim konstrukcjom, „które otwierają nową przestrzeń znaczeń i nowy język możliwości” (Gołębniak, Zamorska, 2014, s. 13).

BIBLIOGRAFIA

- Gołębniak, B. D., Zamorska, B. (2014). *Nowy profesjonalizm nauczycieli: podejścia, praktyka, przestrzeń rozwoju*. Wrocław: Wydawnictwo Naukowe DSW.
- Kędzierska, H. (2012). *Kariery zawodowe nauczycieli: konteksty, wzory, pola dyskursu*. Toruń: Adam Marszałek.

“POGRANICZA PEDEUTOLOGICZNYCH DISKURSORÓW”: A CONFERENCE REPORT